

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 47495-2022

Medewerker	:	Michel Bruggeman
Team	:	Werk Inkomen Zorg
Datum	:	5 oktober 2022
Portefeuillehouder	:	wethouder J. Compagner

BIJLAGEN:
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ team Bedrijfsvoering, financieel adviseur</p> <p>☒ team Maatschappelijke Ontwikkelingen, en beleidsmedewerker</p> <p>☒ verantwoordelijk wethouder J. Compagner</p>
<p>☒ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Versterking gemeentelijke dienstverlening naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. De tijdelijke middelen voortkomend uit de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) inzetten om een extra parttime Consulent Wmo aan te stellen en de dienstverlening van Financiën de Baas in de jaren 2026 tot en met 2029 te bekostigen.
2. De gemeenteraad hierover te informeren in de Nieuwsbrief voor de gemeenteraad.

SAMENVATTING

De Toeslagenaffaire laat zien dat rechtvaardige dienstverlening en goede rechtsbescherming geen vanzelfsprekendheden zijn. Alle overheidsdiensten, zeker ook de gemeenten, voelen de urgentie om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te verbeteren en het geschade vertrouwen in de overheid te herstellen.

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het kabinet stelt onder andere voor om de uitvoeringscapaciteit bij de overheid te versterken en extra ondersteuning te bieden aan mensen in kwetsbare posities. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het rijk, de uitvoeringsorganisaties en de medeoverheden. Hiervoor heeft het rijk structureel aanvullende middelen vrijgemaakt. Voor gemeenten is per direct tot en met 2027 per jaar € 150 miljoen beschikbaar.

De tijdelijke middelen die Olst-Wijhe ontvangt worden besteed aan het aanstellen van een extra parttime Consulent Wmo om onder andere de wachttijd voor het afhandelen van meldingen terug te dringen en daarnaast om nog meer met partijen uit onder andere het voorliggend veld integraal samen te werken. Daarnaast kan met de tijdelijke middelen de dienstverlening van Financiën de Baas in de jaren 2026 tot en met 2029 worden gefinancierd.

INLEIDING

De Toeslagenaffaire laat zien dat rechtvaardige dienstverlening en goede rechtsbescherming geen vanzelfsprekendheden zijn. Alle overheidsdiensten, zeker ook de gemeenten, voelen de urgentie om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te verbeteren en het geschade vertrouwen in de overheid te herstellen.

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het kabinet stelt onder andere voor om de uitvoeringscapaciteit bij de overheid te versterken en extra ondersteuning te bieden aan mensen in kwetsbare posities. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het rijk, de uitvoeringsorganisaties en de medeoverheden.

Hiervoor heeft het rijk structureel aanvullende middelen vrijgemaakt. Voor gemeenten is per direct tot en met 2027 per jaar € 150 miljoen beschikbaar. De verwachting is dat de benodigde transitie in de dienstverlening niet in 2027 zal zijn voltooid. De VNG en het rijk hebben daarom afgesproken vroegtijdig met elkaar in gesprek te gaan over de financiering voor de periode na 2027.

BEOOGD RESULTAAT

Versterking gemeentelijke dienstverlening naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)

KADER

Doelstelling van de POK-middelen

ARGUMENTEN

Hieronder staat een nadere toelichting op de achtergrond en de beoogde bestedingsdoelen van de POK-middelen.

Wat betekenen de extra middelen voor de gemeente: inzet langs acht actielijnen

Het doel van de middelen is extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen.

De gemeentelijke POK-middelen zijn toegekend in het kader van:

1. Meer capaciteit voor de uitvoering van de dienstverlening in de gemeente;
2. Extra ondersteuning door de gemeente voor mensen met complexe problematiek;
3. Bij meervoudige problematiek betere coördinatie tussen de uitvoerders in de gemeente;
4. Versterken van het leervermogen in de gemeente om de uitvoering continu te verbeteren.

Inhoudelijk gaat het om een brede doelgroep: van lichte ondersteuning bijvoorbeeld aan digitaal minder vaardige mensen bij het invullen van digitale formulieren (in de bibliotheken) tot zware ondersteuning in bijvoorbeeld de coördinatie voor gezinnen met meervoudige complexe problemen.

Om de gemeentelijke dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities over de volle breedte te kunnen versterken is tussen de VNG en het rijk een verdeling langs acht actielijnen uitgewerkt:

1. Digitale overheid: ondersteuning van mensen die digitaal minder vaardig zijn, invoering Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's) in de gemeentelijke bibliotheken en versterking en vereenvoudiging van de overheidsbrede digitale dienstverlening. De middelen voor de IDO's in de gemeentelijke bibliotheken worden via de Koninklijke Bibliotheek over alle gemeentelijke bibliotheken verdeeld.
2. Rechtsbescherming: versterking van de rechtsbescherming van inwoners door extra capaciteit voor sociale raadslieden in de gemeente en versterking van de gemeentelijke ombudsfunctie.
3. Versterken leervermogen aanpak kwetsbare wijken: de lessen die de afgelopen jaren in de stedelijke vernieuwingsgebieden zijn geleerd over de ondersteuning aan kwetsbare inwoners worden gedeeld, zodat alle gemeenten daarvan kunnen leren.

4. Versterking wijkteams: extra middelen voor uitvoeringscapaciteit in de sociale wijkteams zijn nodig. De POK-middelen kunnen worden aangewend om de coördinatie tussen de verschillende soorten van hulpverlening in het sociaal domein te verbeteren en te versterken.

5. Integraal werken in het sociaal domein: voor de aanpak van meervoudige problematiek in het sociaal domein krijgt de gemeente incidenteel extra middelen om methoden voor integraal werken te ontwikkelen en geleerde lessen beter met andere gemeenten te kunnen delen. De middelen kan de gemeente gebruiken om zich voor te bereiden op de werkwijzen die voor de Wams (Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein) zijn voorgesteld.

6. Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming: de gemeente ontvangt (via de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang) middelen om het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming in de regio in te voeren.

7. (Hoog) risicovol verward gedrag: de Zorg- en Veiligheidshuizen ontvangen (via de 25 centrumgemeenten van de Veiligheidsregio's) middelen voor de versterking van de gecoördineerde aanpak voor mensen met meervoudige problematiek op het grensvlak van zorg en veiligheid. Het gaat daarbij onder meer om mensen met (hoog) risicovol verward gedrag. De middelen zijn bestemd voor de versterking van de coördinatiefunctie van het Zorg- en Veiligheidshuis en het voeren van procesregie op deze doelgroep.

8. Gemeentelijk ondersteuningsprogramma: het rijk en de VNG ondersteunen uw gemeente bij het effectief inzetten van de POK-middelen, het versterken van het leervermogen, het ontwikkelen van effectieve interventies en het realiseren van een gemeentelijke visie op dienstverlening ('Focus op uitvoering'). De ondersteuningsaanpak wordt samen met gemeenten, gemeentelijke dienstverleningskoepels en netwerkorganisaties (zoals Divosa, Sociaal Werk Nederland, NDSD, Associatie Wijkteams, VGS en VDP) en samen met het rijk, kennisinstituten en cliëntenorganisaties vormgegeven. Hierbij zullen we zoveel als mogelijk aansluiten bij bestaande ondersteuningsstructuren, zoals de regioteams in het sociaal domein, zorg en veiligheid.

Leren van de praktijk

Om de kwaliteit van de dienstverlening daadwerkelijk te verbeteren volstaat het niet om alleen extra uitvoeringscapaciteit te organiseren. Het is ook nodig om continu te leren van de uitvoeringspraktijk en te reflecteren op het eigen handelen als gemeente.

Om de vernieuwing vorm te geven sluit de VNG, in navolging van UWV, SVB en Belastingdienst aan bij het opzetten van een 'Stand van de Uitvoering' en een 'Staat van de Uitvoering'. In de 'Stand van de Uitvoering' delen de gemeenten en ketenpartners signalen met elkaar over het functioneren of tekortschieten van de dienstverlening, met als doel om te leren over de gemeentelijke dienstverlening en deze te verbeteren. Ook signalen vanuit de ombudsman, cliëntenraden, de sociale advocatuur en burgerpanels kunnen hierin worden meegenomen. In de 'Staat van de Uitvoering' worden deze inzichten over de domeinen heen gebundeld. De 'Staat van de Uitvoering' focust daarmee nadrukkelijk op 'slepende problematiek' voorbij de waan van de dag.

In het Programma Maatwerk Multiprobleemhuishoudens (PMM) hebben diverse gemeenten al ervaring opgedaan met het vereenvoudigen van de dienstverlening en het delen van geleerde lessen. Hetzelfde geldt voor de Doorbraakmethode, waar diverse gemeenten al mee werken. Het gemeentelijk ondersteuningsprogramma voor de POK-middelen ondersteunt de gemeente actief bij het versterken van het leervermogen binnen de gemeente en het bevorderen van de kennisdeling tussen gemeenten.

Relatie met het traject Werken aan Uitvoering (WaU)

Het verbeteren van de ondersteuning van kwetsbare mensen is een overheidsbrede opdracht. Het programma 'Werken aan Uitvoering' (WaU) coördineert daarin de inspanningen tussen het rijk, de grote uitvoeringsorganisaties (zoals UWV, SVB, Belastingdienst en DUO) en de medeoverheden. De WaU is een overheidsbreed initiatief om de dienstverlening te verbeteren en de uitvoeringskracht bij de grote uitvoeringsorganisaties en gemeenten te versterken. Het UWV, de SVB, de Belastingdienst en het rijk hebben naar aanleiding van de POK vergelijkbare bijdragen als de gemeenten ontvangen, ter versterking

van hun dienstverlening en uitvoeringskracht. Via het WaUprogramma stemmen gemeenten (VNG), rijk, UWV, SVB en Belastingdienst met elkaar af hoe zij hun eigen POK-middelen inzetten.

Financiële gevolgen voor de gemeente

Voor de gemeenten is voor de versterking van de dienstverlening tot en met 2027 per jaar € 150 miljoen beschikbaar. Een deel van de middelen wordt als een algemene uitkering aan het gemeentefonds toegevoegd, een deel betreft een Decentralisatie Uitkering, via de centrumgemeenten, en een deel van de middelen wordt via het rijk besteed.

Als gemeente krijgen wij de middelen voor de actielijnen 2, 3, 4 en 5. In de decembercirculaire 2021 staat dat het voor de gemeente Olst-Wijhe afgerond gaat om de volgende bedragen:

actielijnen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2. Robuust rechtsbeschermingssysteem	19.000	20.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
3. Systeemleren	5.000	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
4. Versterking ondersteuning wijkteams	32.000	33.000	33.000	33.000	33.000	38.000	38.000
5. Impuls integraal werken	25.000	4.000	2.000				

Inzet POK-middelen

Bij de inzet van de POK-middelen wordt er een onderscheid gemaakt in enerzijds actielijn 2. Robuust rechtsbeschermingssysteem en anderzijds actielijnen 3. Systeemleren, 4. Versterking ondersteuning wijkteams en 5. Impuls integraal werken. Gelet op de beperkte bedragen voor actielijn 3 en de maar zeer tijdelijke bedragen voor actielijn 5 wordt voorgesteld om deze middelen samen te voegen met de middelen voor actielijn 4. Versterking ondersteuning wijkteams.

Inzet ten behoeve van actielijn 2. Robuust rechtsbeschermingssysteem

Deze actielijn betreft hoofdzakelijk de versterking van de rechtsbescherming van inwoners door extra capaciteit voor sociale raadslieden in de gemeente. In Olst-Wijhe hebben we de laatste jaren nadrukkelijk geïnvesteerd in Financiën de Baas die de sociaal raadslieden functie vervult. Er wordt zeer veel gebruik gemaakt van de dienstverlening van Financiën de Baas. Zo worden inwoners gewezen op allerlei regelingen waar ze gebruik van kunnen maken en in het verlengde hiervan worden ze ook geholpen bij het aanvragen van die regelingen. Voorbeelden hiervan zijn het aanvragen van de huur-, zorg- en kinderopvangtoeslag. Financiën de Baas werkt nauw samen met de Voedselbank en het team Werk, Inkomen en Zorg van de gemeente.

Tot en met 2025 zijn de kosten van de dienstverlening van Financiën de Baas gedekt in de begroting. Het gaat om een jaarlijks bedrag van afgerond € 35.000. Gelet op het belangrijke en noodzakelijke werk dat Financiën de Baas verricht en de werkzaamheden binnen deze actielijn vallen wordt voorgesteld om het budget van actielijn 2, in totaal € 149.000, te gebruiken om de kosten van de dienstverlening ook voor de jaren 2026 tot en met 2029 te financieren. Rekening houdend met een kleine indexering in de genoemde jaren moet het totale budget voldoende zijn om de dienstverlening voor de betreffende jaren te bekostigen.

Inzet ten behoeve van actielijnen 3. Systeemleren, 4. Versterking ondersteuning wijkteams en 5. Impuls integraal werken

Veruit het grootste deel van de POK-middelen betreft het budget ter versterking van de uitvoeringscapaciteit van wijkteams. Zoals bekend werken we gelet op de schaalgrootte in Olst-Wijhe niet met wijkteams maar is de dienstverlening die hierbij hoort ondergebracht in team Werk, Inkomen en Zorg. Er wordt voorgesteld om deze tijdelijke extra middelen voor de uitvoeringscapaciteit in te zetten voor het aanstellen van een extra parttime Wmo Consulent. Ten eerste omdat het aantal Wmo-meldingen en daarmee de werkdruk al een aantal jaren stabiel hoog is wat ook leidt tot langere wachttijden oplopend tot de wettelijke termijn van 8 weken voordat de meldingen worden afgehandeld.

Ten tweede omdat hierdoor ook extra ruimte ontstaat om de samenwerking met de partijen in het voorliggend veld oftewel sociale basis verder vorm te geven o.a. bij het invullen en vormgeven van de pilot om een zelfregiecentrum te starten wat een nauwe link heeft met de dagbesteding vanuit de Wmo. Door nog meer met deze samenwerkingspartners samen te werken zullen we nog meer van elkaar leren over wat wel en niet werkt maar ook welke partij daar het beste een rol in kan spelen met als doel om onze inwoners zo goed en efficiënt mogelijk te kunnen ondersteunen en faciliteren.

En ten derde ontstaat er ruimte om de gemeente voor te bereiden op de werkwijzen die voor de Wams (Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein) zijn voorgesteld. Onze Procesregisseur complexe individuele casuïstiek zal hier een belangrijke rol in spelen,

Naast de voorgestelde inzet van de POK-middelen zullen we ook voldoende aandacht hebben voor het leren van de praktijk zoals hiervoor al is beschreven door o.a. gebruik te maken van gemeentelijke ondersteuningsprogramma's en de informatie uit de "Staat en Stand van de uitvoering".

DRAAGVLAK

Door in te stemmen met dit voorstel wordt de dienstverlening van Financiën de Baas ook in de jaren 2026 tot en met 2029 gecontinueerd. Veel inwoners maken gebruik van deze belangrijke en noodzakelijke ondersteuning. Daarnaast zal door de extra inzet van een parttime Wmo Consulente de wachttijd om ingediende meldingen af te handelen afnemen. Inwoners zullen dus eerder uitsluitel krijgen over welke ondersteuning zij wel of niet krijgen. Voorzieningen en/of ondersteuning kunnen dan ook eerder worden ingezet. Ook wordt hiermee de samenwerking met de partners in het voorliggende veld verder gestimuleerd.

DUURZAAMHEID

N.v.t.

RISICO'S (financieel/juridisch)

Er zijn geen risico's. De extra Consulente Wmo kan structureel worden geworven en dat is een groot voordeel gelet op de huidige arbeidsmarkt. De tijdelijke POK-middelen hebben een looptijd tot en met 2027, maar aangezien één van de vaste Consulentes Wmo in 2028 met pensioen gaat is er ook vanaf 2028 structurele dekking voor de nieuw te werven Consulente Wmo. En los daarvan is door de rijksoverheid aangegeven dat de kans reëel is dat er vanaf 2028 opnieuw extra tijdelijke middelen worden toegekend.

De verdeling van de middelen over de gemeenten vindt plaats via het gemeentefonds. Conform de uitgangspunten van financiering via het gemeentefonds is er geen centrale sturing vanuit het rijk op de besteding van de middelen die via het gemeentefonds worden verdeeld. Er is richting het rijk geen aparte verantwoording op de inzet van de middelen. Het is aan de gemeenteraad om toe te zien op de juiste en effectieve inzet van de middelen. Er wordt dan ook voorgesteld om de raad in de nieuwsbrief hierover te informeren.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Zie hiervoor.

AANPAK/UITVOERING

Als u instemt met dit voorstel dan zal de extra Consulente Wmo worden aangesteld en daarnaast wordt Financiën de Baas geïnformeerd over de voortzetting van de financiering voor de jaren 2026 tot en met 2029. Verder wordt de gemeenteraad via de nieuwsbrief geïnformeerd over de inzet van de POK-middelen.